

Lakialoite LA 12/2026 vp

Lauri Lyly sd ym.

Lakialoite laiksi kuntalain 137 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään muutettavaksi kuntalakia. Kuntalain 16 luvun mukaista oikeutta tehdä oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus rajoitettaisiin päätöksistä, jotka koskevat kunnan ja yksityishenkilön välistä kiinteistön tai asuinhuoneiston kauppaa, vaihtoa tai vuokrasopimusta. Tällaisesta päätöksestä voisi tehdä valituksen vain lain 137 §:n 1 momentissa tarkoitettu asianosainen.

Kuntalaisen oikeus tehdä oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus on keskeinen oikeusturvakeino, joka toteuttaa kuntalaisten oikeutta valvoa kunnan päätöksentekoa. Kuntalain mukainen valitusoikeus on kuitenkin laaja ja voi mahdollistaa valittamisen myös haitan- tai kiusantekotarkoituksessa. Esimerkiksi yksityisten kodinrakentajien kannalta kiusantekotarkoituksessa tehdyistä valituksista aiheutuvat viivästykset aiheuttavat usein kohtuutonta haittaa. Kunnan yksityishenkilöiden kanssa tekemien kiinteistön tai asuinhuoneiston kauppaa, vaihtoa tai vuokrasopimusta koskevien päätösten osalta kuntalaisten yleinen oikeudellinen intressi on vähäinen, ja todellisen oikeussuojan tarpeen kannalta asianosaisen valitusoikeutta voitaisiin näissä asioissa pitää riittävänä.

PERUSTELUT

Oikeus kunnallisvalituksen tekemiseen on tärkeä kunnan asukkaan oikeus, josta säädetään kuntalain (410/2015) 16 luvussa. Kuntalain 137 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä kunnan jäsen.

Kunnallisvalituksen muutoksenhakuoikeuden laajuus mahdollistaa kunnan jäsenelle muutoksenhaun siinäkin tapauksessa, ettei muutoksenhakijalla ole tosiasiallista oikeussuojan tarvetta. Muutoksenhaku tyypillisesti aiheuttaa viivästyksiä ja lisäkustannuksia muille kunnan asukkaille ja elinkeinonharjoittajille sekä lisää kuntien hallinnon kustannuksia. Ilmeisen perusteettomilla tai kiusantekotarkoituksessa tehdyillä valituksilla voidaan merkittävästi haitata kunnan tehtävien hoitamista tai esimerkiksi yksityishenkilöiden rakennushankkeita ilman, että tätä perustelisi mikään todellinen oikeudellinen intressi. Oikeutta kunnallisvalituksen tekemiseen on tällöin tarvetta punnita myös suhteessa muiden kuntalaisten oikeuksiin.

Lakialoite LA 12/2026 vp

Lakialoitteen tarkoituksena on vähentää epäasiallisten oikaisuvaatimusten ja kunnallisvalitusten tekemistä päätöksistä, joissa kuntalaisten yleisen muutoksenhakuoikeuden tarve on vähäinen mutta viivästyksen aiheuttama haitta on yksityishenkilön kannalta merkittävä. Tällaisia päätöksiä ovat erityisesti päätökset kiinteistöjen tai asuinhuoneistojen vastikkeellisista luovutuksista yksityishenkilöille. Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus rajattaisiin näissä tilanteissa koskemaan asianosaisia.

Kunnallisvalituksella on kiinteä kytkentä perustuslaissa turvattuun asukkaiden itsehallintoon ja sitä kautta kunnalliseen demokratiaan ja kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin, samoin oikeusturvaan ja osallistumisoikeuksiin. Edellä kuvatulla tavalla valitusoikeutta esitetäänkin rajattavaksi vain siltä osin kuin aitoa oikeussuojan tarvetta ei katsota olevan. Valitusoikeus säilyisi entisellään asianosaisten kohdalla, ja valitusoikeutta rajattaisiin kunnan jäsentenkin osalta vain kiinteistön kauppaa-, vaihto- ja vuokratilanteissa julkisen ja yksityisen välillä.

Aloitteella halutaan parantaa kuntien toimintaedellytyksiä sekä selvittää kunnallisvalituksen muutoksenhakijan oikeussuojan ja käsiteltävänä olevan asian asianosaisen oikeuksien välistä tasapainoa sekä ehkäistä hybridivaikuttamisen mahdollisuuksia.

Vaikka ehdotetun muutoksen voi odottaa jonkin verran vähentävän kiusan- tai haitantekotarkoituksessa tehtyjä valituksia, se ei rajoittaisi niiden tekemistä kuin suhteellisen rajallisesta osasta kunnan päätöksiä. Ottaen huomioon ilmeisen perusteettomien valitusten kunnille, yksityisille tahoille ja oikeusviranomaisille aiheuttama haitta ja kustannukset on myös muilta osin perusteltua selvittää mahdollisuutta vähentää tämänkaltaista toimintaa. Selvitettäviä asioita voivat olla ainakin oikeudenkäyntimaksua vastaavan vakuustalletuksen edellyttäminen etukäteen hallintotuomioistuimissa sekä tässä yhteydessä oikeusavun saamisen tekeminen nykyistä vahvemmin riippuvaiseksi sitä hakevan perustellusta ja riittävän merkittävästä oikeudellisesta intressistä asiassa. Arvioitavaksi voisi tulla myös kevennetty menettely, jossa vahvistettaisiin hallinto-oikeuksien mahdollisuuksia hylätä valitus nopeutetusti yhden tuomarin kokoonpanossa ilman kuulemismenettelyitä silloin, kun hakemus on ilmeisen perusteeton.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kuntalain 137 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kuntalain (410/2015) 137 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Lakialoite LA 12/2026 vp

137 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Edellä 1 momentista säädetystä poiketen oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen kunnan ja luonnollisen henkilön välistä kiinteistön tai asuinhuoneiston kauppaa, vaihtoa tai vuokrasopimusta koskevasta päätöksestä saa tehdä vain asianosainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 12/2026 vp

Helsingissä 17.4.2026

Lauri Lyly sd
Arto Satonen kok
Miko Bergbom ps
Aki Lindén sd
Timo Suhonen sd
Joonas Räsänen sd
Nasima Razmyar sd
Saku Nikkanen sd
Tuula Väättäinen sd
Paula Werning sd
Pia Viitanen sd
Juha Viitala sd
Kimmo Kiljunen sd
Jani Kokko sd
Riitta Kaarisalo sd
Johannes Koskinen sd
Johan Kvarnström sd
Jouni Ovaska kesk
Marko Asell sd
Veijo Niemi ps
Kim Berg sd
Ville Valkonen kok
Tere Sammallahti kok
Pia Hiltunen sd
Ville Merinen sd
Lotta Hamari sd
Eveliina Heinäluoma sd
Timo Heinonen kok
Teemu Kinnari kok
Pauli Aalto-Setälä kok
Janne Jukkola kok
Peter Östman kd
Sari Sarkomaa kok
Noora Fagerström kok
Anne Rintamäki ps
Anders Norrback r
Petri Honkonen kesk
Sinuhe Wallinheimo kok
Martin Paasi kok
Sara Seppänen ps
Joakim Vigelius ps
Antti Kangas ps
Jorma Piisinen ps
Mikko Lundén ps

Lakialoite LA 12/2026 vp

Merja Rasinkangas ps
Jaana Strandman ps
Kaisa Garedeu ps
Petri Huru ps
Juho Eerola ps
Jenna Simula ps
Pekka Aittakumpu ps
Markku Eestilä kok
Pauli Kiuru kok
Ritva Elomaa ps
Ville Kaunisto kok
Juha Hänninen kok
Ben Zyskowicz kok
Helena Marttila sd
Piritta Rantanen sd
Timo Harakka sd
Karoliina Partanen kok
Tuomas Kettunen kesk
Mai Kivelä vas
Pia Lohikoski vas
Veronika Honkasalo vas
Minja Koskela vas
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Pinja Perholehto sd
Seppo Eskelinen sd
Mira Nieminen ps
Mika Kari sd
Miapetra Kumpula-Natri sd
Tuula Haatainen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Krista Kiuru sd
Suna Kymäläinen sd
Hanna Laine-Nousimaa sd
Ari Koponen ps
Saara-Sofia Sirén kok
Timo Vornanen tv
Rami Lehtinen ps
Sanna Antikainen ps
Pia Sillanpää ps
Sheikki Laakso ps
Minna Reijonen ps
Mauri Peltokangas ps
Terhi Koulumies kok
Hanna Kosonen kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Hanna Räsänen kesk

Lakialoite LA 12/2026 vp

Hanna Holopainen vihr
Mikko Polvinen kesk
Olga Oinas-Panuma kesk
Timo Mehtälä kesk
Mika Riipi kesk
Mauri Kontu kesk
Hilkka Kemppi kesk
Eerikki Viljanen kesk
Henrik Wickström r
Mikko Ollikainen r
Markus Lohi kesk
Mika Lintilä kesk
Antti Kaikkonen kesk
Sari Tanus kd
Hannu Hoskonen kesk
Ville Skinnari sd
Hanna Sarkkinen vas
Ville Väyrynen kok
Arja Juvonen ps
Janne Heikkinen kok
Niina Malm sd
Matias Mäkynen sd
Timo Furuholm vas
Jessi Jokelainen vas
Harry Harkimo liik
Markku Siponen kesk
Jari Koskela ps
Ville Vähämäki ps
Jari Ronkainen ps
Sami Savio ps
Susanne Päivärinta kok
Oskari Valtola kok
Johanna Ojala-Niemelä sd
Heikki Autto kok
Sofia Vikman kok
Aino-Kaisa Pekonen vas
Atte Harjanne vihr
Maaret Castrén kok
Henrik Vuornos kok
Vesa Kallio kesk
Inka Hopsu vihr
Alviina Alametsä vihr
Anette Karlsson sd
Aleksi Jäntti kok
Antti Kurvinen kesk
Eeva Kalli kesk